

Projektrapport Hästnäringen

1. Sammanfattning

Inom hästnäringen utgjorde år 2016, 22 procent av de anmälda arbetsolyckorna, sjukfrånvaro på grund av hästolyckor. Man ska också ha i åtanke att många hästolyckor inträffar i näringsgrenar som veterinärverksamhet, jordbruk, polisverksamhet, ideellt arbeten, inom militären och att dessa inte är inräknade. Det är också en näringsgren där en olycka kan få stora konsekvenser. Under perioden 2009 – 2013 inträffade en dödolycka och 770 stycken arbetsolyckor, där 332 stycken ledde till sjukfrånvaro under mer än 14 dagar samtliga beroende på skador orsakade av hästar. Arbetsmiljöverket har genomfört inspektioner inom hästnäringen mellan februari 2016 och november 2017.

Syftet med projektet har bl.a. varit att få en förändrad attityd till arbetsmiljöarbete samt att förebygga ohälsa inom hästnäringen på både kort och lång sikt.

Inspektionsupplägget har varit en viktig faktor för att uppnå effekt hos arbetsgivare. Genom ett s.k. företagspaket med information samt en enklare instruktion har arbetsgivaren fått hjälp med att förstå och fortsätta jobba med sitt arbetsmiljöarbete. En utmaning har varit att hitta besöksvärda hästgårdar då de kunnat vara registrerade som annan verksamhet, t.ex. dataföretag.

Totalt har brister konstaterats i 49 % av de genomförda inspektionerna. Drygt 50% av kraven som ställdes omfattade fyra föreskrifter. Systematiskt arbetsmiljöarbete, Första hjälpen och krisstöd, Kemiska arbetsmiljörisker och Arbetsplatsens utformning. Effekter i projektet har även uppnåtts genom de olika aktiviteter som parterna och utbildningsorganen initierat, exempelvis forskningsprojekt, besök som regionala skyddsombud genomfört, hästföretagarforumdagar, Prevents checklistor.

Projektet konstaterar att hästnäringens egen syn på vad arbetsmiljö är måste förändras i grunden för att ytterligare ta steg framåt och minska ohälsan inom näringen.

Det är viktigt att Naturbruksskolornas förening, Prevent eller andra organisationer kan ge stöd åt den gymnasiala yrkesutbildningen och de

arbetstagare som tar emot praktikanter vad gäller deras arbetsmiljöarbete för att uppfylla kraven i Arbetsmiljöverkets föreskrift (AFS 2012:3) om minderårigas arbetsmiljö.

2. Bakgrund

Arbetsmiljön inom hästnäringen är i många fall krävande. Det finns djur som kan vara svåra att hantera, det finns belastningsergonomiska risker och teknisk utrustning som kräver kunskap.

År 2015 genomfördes en tillsynsinsats med inriktning på Unga i arbete. Som en del i den insatsen inspekterades verksamhet där hästnäring bedrevs. Vi såg då att det ofta saknades kunskap i det systematiska arbetsmiljöarbetet. Det fanns även brister vad gällde arbetsplatsens utformning, första hjälpen och krisstöd, ungas arbetsmiljö, ensamarbete, belastnings-ergonomiska risker samt luftföroreningar.

Inspektionerna visade sådana brister att Arbetsmiljöverket beslutade att starta en riktad tillsynsinsats, under åren 2016-2017, med fokus på verksamhet inom Hästnäring.

3. Syfte

Syftet med projektet var att få en förändrad attityd till arbetsmiljöarbete inom hästnäringen samt att förebygga ohälsa på både kort och lång sikt.

Arbetsgivarna skulle beakta arbetstagarnas arbetsmiljö i sitt systematiska arbetsmiljöarbete. Arbetsgivarna skulle även ha upplevt att de fått hjälp och stöd i sitt arbete med det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Inspektioner genomfördes på ridskolor, tävlingsarenor, vid körning av t.ex. sulky, fälttävlan, hopp och dressyr samt på naturbruksgymnasier. Övriga verksamheter som hanterar hästar inspekterades inte.

4. Metod

För att lyckas nå ut med Arbetsmiljöverkets budskap "*alla kan och vill skapa en bra arbetsmiljö*" har projektet använt ett annat inspektionsupplägg, för att göra inspektionerna tydligare.

Bakgrunden till förändringen var att det på partsmötena framkom synpunkter från arbetsgivarorganisationen och den fackliga organisationen Kommunal att många arbetsgivare hade svårt att förstå vad Arbetsmiljöverket menade med ett fungerande systematiskt arbetsmiljöarbete, vad är en riskbedömning och vad är en ergonomiska kartläggning?

Då projektet startade genomfördes inspektioner enligt vedertaget upplägg s.k. normalinspektion. Ca en timmes diskussion på arbetsgivarens kontor, där inspektören ställde frågor om arbetsgivarens systematiska arbetsmiljöarbete. Saknas ett fungerande arbetsmiljöarbete informerade inspektören, med hjälp av broschyrer, arbetsgivaren hur ett sådant teoretiskt kan se ut. Därefter gick arbetsgivaren och inspektören tillsammans och tittade på verksamheten. Efteråt sammanfattade inspektören inspektionen och meddelade arbetsgivaren vilka

krav som skulle ställas i ett inspektionsmeddelande. Inspektionen tog ca tre timmar.

I det förändrade inspektionsupplägget togs det fram stödmaterial i form av ett "företagspaket" med rubrikerna *systematiskt arbetsmiljöarbete, människan, ergonomi, minderåriga, anpassning och rehabilitering samt övrigt som t.ex. exempel på tekniska hjälpmedel*. Paketet innehöll exempel på ca 90 % av krav som ställdes på samtliga inspektioner i projektet år 2016. Till detta togs det fram ett inspektionsupplägg som innebar att inspektören började med en titta på verksamheten tillsammans med arbetsgivaren. Inspektören visade hur arbetstagarens ergonomiska belastning kunde upptäckas och förbättras. Inspektören sammanfattade samtliga identifierade brister genom att skriva in dessa i tabellen i broschyren ADI 683 (Guide för en bättre arbetsmiljö). Inspektionen avslutades med att inspektören förklarade att arbetsmiljöarbetet innebar precis det som de gemensamt hade gjort och att arbetsgivaren själv måste ta fram rutiner för att göra detta. Därefter gjorde inspektören en riskbedömning av de brister som hade identifierats och förklarade för arbetsgivaren varför inspektören ansåg att dessa var de allvarligaste bristerna och fyllde i bristerna i broschyren. Arbetsgivaren fick "företagspaketet" med exempel och information om att det kommer ett inspektionsmeddelande från Arbetsmiljöverket, med krav på att arbetsgivaren ska vidta åtgärder.

Innan detta inspektionsupplägg lärdes ut på projektets internutbildning så gjordes ett antal tester i Stockholm, där regionala skyddsombud deltog, för att se om inspektionsupplägget gav den effekt som önskades. Testen utföll positivt.

Den kortsiktiga effekten av inspektionsupplägget vara att arbetsgivaren efter inspektionen snabbt skulle komma igång med sitt systematiska arbetsmiljöarbete och åtgärda bristerna. Den långsiktiga effekten var att öka arbetsgivarens vilja att, efter avslutat ärende, fortsätta arbetet med att bibehålla en god arbetsmiljö och att vilja förbättra den ytterligare.

Inspektionsupplägget som användes för att inspektera naturbruksgymnasier skiljde sig från det upplägg som användes vid övriga inspektioner. Detta upplägg gick ut på att det första besöket gjordes på skolan för att dels kontrollera hur samverkan mellan elevskyddsombuden och skolans ledning fungerade, dels kontrollera att skolan hade skriftliga rutiner för hur de genomför undersökningar och riskbedömningar av sina praktikplatser. Skolan fick därefter själv välja ut en av sina praktikplatser som Arbetsmiljöverket sedan inspekterade tillsammans med skolans rektor eller skolhuvudman.

5. Resultat

Övergripande

Av samtliga inspekterade arbetsgivare ställdes krav vid 49 % av inspektionerna. Det innebar att av de ca 520 arbetsgivare som inspekterades fick 256 ett inspektionsmeddelande med brister och krav.

Inom följande fyra förskrifter ställdes flest krav i projektet:

Föreskriften (AFS 2001:1) om systematiskt arbetsmiljöarbete

I 34 % av samtliga ställda krav behövde arbetsgivarna bli bättre på att kartlägga arbetsmiljörisker i verksamheten. Det är viktigt att arbetsgivaren omedelbart vidtar åtgärder, eller när det är praktiskt möjligt, förebygger ohälsa och olycksfall i arbetet, i enlighet med föreskriften och inte väntar om det är uppenbart att det finns risk för ohälsa. Det gäller att arbetsgivare har rutiner för hur det systematiska arbetsmiljöarbetet ska bedrivas för att upptäcka de brister som finns i verksamheten samt att arbetsgivarna genomför en skriftlig riskbedömning av de identifierade riskkällorna.

Föreskriften (AFS 1999:07) om första hjälpen och krisstöd

I 11 % av samtliga ställda krav behövde arbetsgivarna bli bättre på att upprätta en beredskap för första hjälpen och krisstöd. Arbetsgivarna behöver bli bättre på att planera sin beredskap i form av rutiner för hur första hjälpen och krisstöd ska fungera vid en olycka eller i en krissituation. Arbetsgivaren behöver på lämpliga ställen på arbetsplatsen sätta upp anslag om adress, och t.ex. koordinater, till arbetsplatsen. Arbetsgivarna behöver även se till att det finns minst en person med kunskap i första hjälpen och krisstöd på arbetsplatsen alla de dagar som arbetstagare jobbar på arbetsplatsen. Vilket i vissa fall är sju dagar i veckan. Detta innebär att det kan förekomma ensamarbete vid exempelvis utfodring av djuren. Arbetstagaren som ska utföra arbetsuppgiften som i normala fall görs av fler än en person och som är riskfyllda behöver arbetsgivaren bli bättre på att riskbedöma.

Föreskriften (AFS 2011:19) om kemiska arbetsmiljörisker

I 11 % av samtliga ställda krav behövde arbetsgivarna bli bättre på att upprätta en dokumentation och kontroll på vilka kemikalier som används inom verksamheten. Arbetsgivaren behöver bli bättre på att dokumentera och riskbedöma de kemikalier som används. Det är även viktigt att informera arbetstagaren om riskerna med att använda kemikalierna och kontrollera att skyddsutrustning finns på plats där kemikalierna finns och att den används.

Föreskriften (AFS 2009:02) om arbetsplatsens utformning

I 9 % av samtliga ställda krav behövde arbetsgivarna bli bättre på att kontrollera säkerheten på ridanläggningen. De vanligaste bristerna var risk för fall från ramper vid gödselcontainrar, höskullar etc. eller risk att halka på ett lutande plan. I vissa enstaka fall saknades även omklädningsrum, personalmatsal och tillgång till personaltoalett skild från kunder eller allmänhet.

I bilaga 6 finns de allmänna bristerna beskrivna och i bilaga 7 finns de vanligaste bristerna inom gymnasial yrkesutbildning och inom sport- och fritidsutbildning (sport- och fritidsutövning).

Effekter av projektet

Arbetsmiljöverkets projekt Hästnäringen har haft en betydande inverkan på vad parterna har gjort för att hästnäringen ska utvecklas och leda till en förändrad attityd till ett systematiskt arbetsmiljöarbete inom hästnäringen.

Under hela projektperioden har de regionala skyddsombuden gjort besök på arbetsställen inom hästnäringen där de har medlemmar och även på arbetsställen där de inte har medlemmar. I de fall de har upptäckt brister har de rapporterat dessa till Arbetsmiljöverket eller begärt ett skyddsombuds-stopp där de anser att bristerna är så allvarliga att detta krävs.

Hästnäringens Nationella Stiftelse (HNS) har i samarbete med LRF Konsult under 2016 och 2017 anordnat Hästföretagarforumdagar på flera orter i Sverige. Vid dessa tillfällen erbjöds redan aktiva och blivande företag kunskap och rådgivning om Arbetsmiljöverkets föreskrifter, försäkringsfrågor och juridiska frågor. Under 2018 kommer arbetsmiljöutbildningar att erbjudas. Ett fortsatt arbete med utbildning planeras pågå till år 2020.

Företaget Prevent, som ägs av Svensk Näringsliv och fackförbundet LO tillsammans, har tagit fram kostnadsfria checklistor som arbetsgivare kan använda för att kontrollera att de uppfyller Arbetsmiljöverkets krav. Prevent har även uppdaterat boken Trygga hästjobb som ger flera tips på hur det går att utveckla arbetsmiljön genom systematiskt arbetsmiljöarbete inom hästnäringen. Ett arbete som Prevent startat redan 2015.

Fackförbundet Kommunal tillsammans med Arbetsgivarorganisationen (SLA) har, tillsammans med Prevent, tagit fram bilderböcker där delar berör hästnäringen och vars syfte är att introducera utländsk arbetskraft eller nyanlända i "den gröna näringen". Även fackförbundet för Skogs-, Trä- och Grafiska Branschen (GS) har varit med att ta fram en av dessa böcker.

SLU, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, kommer under tre år att genomföra en tvärvetenskaplig studie. Studien kommer att omfatta hur man arbetar inom ridskolorna med arbetsmiljö och med att minska riskerna för människan och hästen.

Sveriges forskningsinstitut och innovationspartner (RISE tidigare JTI) har fått 2,7 miljoner kronor för att under två år (2018–2019) starta ett projekt med fokusering på arbetsmiljöarbete inom hästnäringen. I projektgruppen ingår RISE, Högskolan Dalarna och Hushållningssällskapet Sjuhärad.

Fyrhjulingar

Fyrhjulingar är ett relativt nytt arbetsredskap och har använts i begränsad omfattning i jord- och skogsbruk och inom kraft- och skogsbolag sedan mitten av 1980-talet. Intresset för att använda fyrhjulingar har ökat kraftigt de senaste åren inom alla näringsgrenar i Sverige och detta gäller även hästnäringen. Generellt kan man dela in användare av fyrhjuling i fyra kategorier. Fritidsbönder och markägare, professionella och nöjesåkare. Antal dödoolyckor har uppgått till 10 stycken under en period på 10 år och antalet allvarliga olyckor har uppgått till ca 60 stycken under samma period. Källa: Rättsmedicinalverket (RMV). Av dessa olyckor är flertalet förknippade med nöjesåkare. Källa: Folksam sammanställning.

Arbetsmiljöverkets krav i förhållande till Transportstyrelsens krav på användning av fyrhjuling har varit en komplex fråga. Denna fråga har hanterats och lösts i projektet Hästnäringen vilket finns beskrivet i bilaga 8.

6. Slutsats

En framgångsfaktor för projektet har varit det inspektionsupplägg som använts och det arbetsmaterial projektet har tagit fram. Det finns fyra ytterligare viktiga faktorer som har haft en stor positiv påverkan.

- Internutbildning och utbyte av erfarenhet med de medarbetare som ingått i projektet.
- Samarbete med andra myndigheter och parter.
- Extern granskning från parterna och media.
- Att kunna vara flexibel under projektets gång och ändra upplägg.

Projektet har konstaterat, och fått kunskap om, att hästnäringen, t.ex. rekryterar arbetskraft från naturbruksgymnasierna, att redan aktiva föräldrar inom hästnäringen låter sina ungdomar ta anställning som t.ex. lärling hos företag men själva inte ser det som en anställning utan snarare som en möjlighet till sportutveckling. Ett annat konstaterande var att kunskapen om hanteringen av hästen som djur är komplex och helt avgörande för att kunna minska antalet olyckor och tillbud. Här är forskningen en viktig del i utvecklingen av den framtida arbetsmiljön inom hästnäringen.

Projektet konstaterar att hästnäringens egen syn på vad arbetsmiljö är måste förändras i grunden för kunna minska ohälsan inom näringen. Arbetsgivarna behöver bli bättre på att utveckla egna arbetsmetoder och arbetsredskap samt öka sina egna kunskaper inom arbetsmiljöområdet, exempelvis ergonomisk hantering av utfodring och byggnation av anläggningar som ger en säker hantering av djur.

Projektet uppfattar att många arbetsgivare upplever Arbetsmiljöverkets föreskrift (AFS 2012:3) om minderårigas arbetsmiljö som svår att förstå, framförallt när det gäller att ta emot praktikanter från skolan. Här bör arbetsgivare ta hjälp av Naturbruksskolornas förening, Prevent och/eller andra organisationer som kan ge stöd i arbetsmiljöarbetet.

En utmaning har varit att många av arbetsgivarna inte är registrerade under rätt näringsgren hos Statistiska Centralbyrån (SCB) och då har det varit svårt att hitta arbetsgivaren i våra egna system, t.ex. kan en hästgård vara registrerad som ett dataföretag. För att hitta besöksvärda hästgårdar har projektet bl.a. använt sig av tips från andra myndigheter, privatpersoner, regionala huvudskyddsombud, oanmälda inspektioner och jobbbannonser på nätet.

Det har visat sig att det i vissa fall uppstått problem att dela information med Skatteverket på grund av 28 kap. 14 § offentlighets- och sekretesslagen. Skatteverkets utvärdering av sitt pilotprojekt 2017, om hästnäringen, får visa om

PROJEKTRAPPORT

Datum
2018-05-30

Vår beteckning
2016/053355

Sid
7 (29)

det behövs göras ändringar i lagstiftningen för att kunna samverka med Arbetsmiljöverket.

Projektledare:

Hans Jansson, 010-730 94 60

Bilagor

Bilaga 1. Tabell 1 och 2. Andel besök och andel besök med brister i förhållande till storlek på företag, där brister konstaterats.

Bilaga 2. Tabell 3. Andel besök, inspekterade företag, uppföljningar och informationsmöten.

Bilaga 3. Tabell 4. Brister per besök fördelat efter näringsgren och totala antalet lagar per föreskrift (brist), fördelat efter näringsgren.

Bilaga 4. Tabell 5. Antal lagar per föreskrift (brist), fördelat efter näringsgren.

Bilaga 5. Tabell 6. Antal använda lagar per föreskrift (brist), fördelat efter föreskrift.

Bilaga 6. De vanligaste bristerna inom hela hästnäringen.

Bilaga 7. De vanligaste bristerna inom gymnasial yrkesutbildning respektive sport- och fritidsutbildning.

Bilaga 8. Användning av fyrhjuling som arbetsredskap.

Bilaga 9. Resultatet från inspektionerna av naturbruksgymnasier.

Bilaga 1

Tabell 1. Andel besök och andel besök med brister i förhållande till storlek på företag, där brister konstaterats

Antal anställda	Antal besök	Antal besök med brister	Antal brister i procent
0	49	22	8,6
1	59	25	9,8
2-4	130	73	28,5
5-9	168	83	32,4
10-19	46	22	8,6
20-49	41	22	8,6
>49	28	9	3,5
Summa	521	256	49 %

Källa: Arbetsmiljöverket inspektionsstöd (Ines)¹.

¹ Statistik för perioden mellan den 1 januari 2016 till den 14 november 2017.

Bilaga 2.

Tabell 2. Andel besök, inspekterade företag, uppföljningar och informationsmöten

Antal besökta arbetsställe.	342
1:a Inspektion.	335
Uppföljning för kontroll av krav.	165
Information*	8
Samverkan*	1
Annan förrättning*	10
Inspektion med anledning av olycka.	2

* Deltagit på branschorganisationernas Hästföretagardagar, anordnat partsmöten och samverkansmöten med Skatteverket och Konsumentverket

Källa: Arbetsmiljöverket inspektionsstöd (Ines).¹

Projektet Hästnäringen 2016 – 2017 är en fortsättning av delprojektet Unga i arbete 2015 med inriktning på hästnäringen. Antal besökta arbetsställen i delprojektet 2015 blev 184 stycken. Om resultatet från dessa två projekt slås ihop blir det totala antal besökta arbetsställen inom hästnäringen 539 stycken, vilket är i linje med projektets mål på 600 stycken besökta arbetsställen.

Tabell 3. Totala antalet ställda krav, inspektionsmeddelanden, underrättelser om föreläggande och förbud

Ställda krav	1095
Inspektionsmeddelanden	276
Underrättelse om föreläggande	20
Förbud	10

Källa: Arbetsmiljöverket inspektionsstöd (Ines).¹

¹ Statistik för perioden mellan den 1 januari 2016 till den 14 november 2017.

Bilaga 3

Tabell 4. Brister per besök fördelat efter näringsgren och totala antalet lagar per föreskrift (brist), fördelat efter näringsgren

Näringsgren		Antal brister	Antal besök	Antal arbets- ställen med brister	Antal brister/besök	Antal lagar per föreskrift (Brist)
01	01410	3	3	1	1	4
	01430	60	19	11	3,2	161
	01500	47	18	7	2,6	134
	01620	8	6	2	1,3	27
	Totalt	118	47	21	2,5	326
41	41200	8	3	2	2,6	24
	Totalt	8	3	2	2,6	24
46	46210	5	1	1	5	11
	46230	4	1	1	4	8
	Totalt	9	2	2	4,5	19
55	55202	6	1	1	6	29
	Totalt	6	1	1	6	29
62	62020	16	3	1	5,3	33
	Totalt	16	3	1	5,3	33
68	68100	7	1	1	7	24
	Totalt	7	1	1	7	24
71	71129	2	1	1	2	8
	Totalt	2	1	1	2	8
75	75000	6	3	2	2	16
81	81290	6	2	1	2	9
	Totalt	6	2	1	2	25
85	85311	8	5	1	1,6	22
	85312	1	1	1	1	8
	85321	57	25	12	2,3	116
	85510	171	74	38	2,3	413
	85600	2	1	1	2	79
	Totalt	239	101	53	2,3	638
86	86212	3	2	1	1,5	4
	Totalt	3	2	1	1,5	4
91	91020	1	1	1	1	1
	Totalt	1	1	1	1	1

PROJEKTRAPPORT

Datum
2018-05-30

Vår beteckning
2016/053355

Sid
12 (29)

Näringsgren		Antal brister	Antal besök	Antal arbets- ställen med brister	Antal brister/besök	Antal lagar per föreskrift (Brist)
93	93114	100	34	12	2,9	228
	93120	432	152	81	2,8	1120
	93191	177	94	35	1,9	504
	93210	4	2	1	2	5
	93290	90	49	23	1,8	263
	Totalt	803	331	152	2,4	2120
94	94990	7	5	2	1,4	13
	Totalt	7	5	2	1,4	15
	Totalt	1228	501	240	2,45	3264

Näringsgren	Beskrivning
01410	Mjölkproduktion och uppfödning av nötkreatur av mjölkkras
01430	Uppfödning av hästar och andra hästdjur
01500	Blandat jordbruk
01620	Service till husdjursskötsel
41200	Byggande av bostadshus och andra byggnader
46210	Partihandel med spannmål, råttbak, utsäde och djurfoder
46230	Partihandel med levande djur
55202	Stugbyverksamhet m.m.
62020	Datakonsultverksamhet
68100	Handel med egna fastigheter
71129	Övrig teknisk konsultverksamhet
75000	Veterinärverksamhet
81290	Annan rengöring
85311	Studieförberedande gymnasial utbildning
85312	Kommunal vuxenutbildning o.d.
85321	Gymnasial yrkesutbildning
85510	Sport- och fritidsutbildning (sport- och fritidsutövning)
85600	Stödverksamhet för utbildningsväsendet
86212	Annan allmän öppen hälso- och sjukvård, ej primärvård
91020	Museiverksamhet
93114	Drift av trav- och galoppbanor
93120	Sportklubbars och idrottsföreningars verksamhet
93191	Tävling med hästar
93210	Nöjes- och temaparksverksamhet
93290	Övrig fritids- och nöjesverksamhet
4990	Verksamhet i andra intresseorganisationer

Källa: Arbetsmiljöverket inspektionsstöd (Ines)¹.

¹ Statistik för perioden mellan den 1 januari 2016 till den 14 november 2017.

Bilaga 4

Tabell 5. Antal lagar per föreskrift (brist), fördelat efter näringsgren

Näringsgren		Föreskrift/ Antal lagar per föreskrift (brist)									
		AFS 1981:14	AFS 1982:03	AFS 1993:02	AFS 1993:17	AFS 1994:01	AFS 1999:07	AFS 2001:01	AFS 2001:03	AFS 2004:03	Totalt
01	01410							2			2
	01430	5	10				22	46	7		90
	01500					14	12	33	12		71
	01620							10	2		12
41	41200						4	6	1		11
46	46210							5			5
	46230							5			5

PROJEKTRAPPORT

Datum
2018-05-30

Vår beteckning
2016/053355

Sid
14 (29)

		Föreskrift/ Antal lagar per föreskrift (brist)									
Näringsgren		AFS 1981:14	AFS 1982:03	AFS 1993:02	AFS 1993:17	AFS 1994:01	AFS 1999:07	AFS 2001:01	AFS 2001:03	AFS 2004:03	Totalt
55	55202	5					4	5			14
62	62020	2	1				4	14	3		24
68	68100					7		8	2		17
71	71129		5						1		6
75	75000						5	6			11
81	81290								2		2
85	85311						2	9	1		12
	85312						5	2			7
	85321			1	5	1		48	7		62
	85510	4	6	1		28	11	165	17		252
	85600		22				55	1			78
86	86212							3			3
91	91020							0			0
93	93114	4	17	1		14	29	83	10		158
	93120	12	51	3		21	120	382	59	4	652
	93191	6	29			7	83	214	14		353
	93210							3			3
	93290	4	19			15	33	82	12		165
94	94990	2	0					5	1		8
	Totalt	44	160	6	5	107	389	1157	151	4	

PROJEKTRAPPORT

Datum
2018-05-30

Vår beteckning
2016/053355

Sid
16 (29)

		Föreskrift/ Antal lagar per föreskrift (brist)									
Näringsgren		AFS 2004:06	AFS 2005:01	AFS 2005:03	AFS 2005:15	AFS 2005:16	AFS 2006:04	AFS 2006:05	AFS 2006:06	AFS 2008:17	Totalt
93	93114		4				5	2	2	5	18
	93120	1	35				28			15	79
	93191		6				7			4	17
	93210										0
	93290		6			6	7			4	23
94	94990										0
	Totalt	3	102	0	4	9	87	21	2	36	

Källa: Arbetsmiljöverket inspektionsstöd (Ines)¹.

¹ Statistik för perioden mellan den 1 januari 2016 till den 14 november 2017.

PROJEKTRAPPORT

Datum
2018-05-30

Vår beteckning
2016/053355

Sid
17 (29)

		Föreskrift/ Antal lagar per föreskrift (brist)							
Näringsgren		AFS 2009:02	AFS 2011:19	AFS 2012:01	AFS 2012:02	AFS 2012:03	AFS 2015:02	AFS 2015:04	Totalt
01	01410			1					1
	01430	15	23		12	3			53
	01500	10	29		4	1			44
	01620	1	3						4
41	41200	1	5		2	1			9
46	46210	1				1			2
	46230	2				1			3
55	55202	12				1			13
62	62020	0	2			3			5
68	68100	1	2			2			5
71	71129				2				2
75	75000		5						5
81	81290	3	1						4
85	85311		6		2				8
	85312					1			1
	85321	17	16						33
	85510	73	30		31	7	3	1	145
	85600					1			1
86	86212	1							1
91	91020					1			1

PROJEKTRAPPORT

Datum
2018-05-30

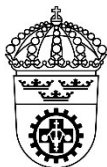
Vår beteckning
2016/053355

Sid
18 (29)

		Föreskrift/ Antal lagar per föreskrift (brist)							
Näringsgren		AFS 2009:02	AFS 2011:19	AFS 2012:01	AFS 2012:02	AFS 2012:03	AFS 2015:02	AFS 2015:04	Totalt
93	93114	14	30	2		4	1	1	52
	93120	95	145	2	89	37	12	9	389
	93191	57	42		25	9		1	134
	93210	2							2
	93290	15	41		10	4	3	2	75
94	94990	5							5
	Totalt	325	380	5	177	77	19	14	

Källa: Arbetsmiljöverket inspektionsstöd (Ines)¹.

¹ Statistik för perioden mellan den 1 januari 2016 till den 14 november 2017.

Bilaga 5

Tabell 6. Antal använda lagar per föreskrift (brist) fördelat efter föreskrift

AFS nr	Föreskrift	Antal använda §
AFS 2001:01	Systematiskt arbetsmiljöarbete	1157
AFS 1999:07	Första hjälpen och krisstöd	389
AFS 2011:19	Kemiska arbetsmiljörisker	380
AFS 2009:02	Arbetsplatsens utformning	325
AFS 2012:02	Belastningsergonomi	177
AFS 1982:03	Ensamarbete	160
AFS 2001:03	Användning av personlig skyddsutrustning	151
AFS 1994:01	Arbetsanpassning och rehabilitering	107
AFS 2005:01	Mikrobiologiska arbetsmiljörisker - smitta, toxinpåverkan, överkänslighet	102
AFS 2006:04	Användning av arbetsutrustning	87
AFS 2012:03	Minderårigas arbetsmiljö	77
AFS 1981:14	Skydd mot skada genom fall	44
AFS 2008:17	Arbete med djur	36
AFS 2006:05	Användning av truckar	21
AFS 2015:02	Kvarts - stendamm i arbetsmiljön	19
AFS 2015:04	Organisatorisk och social arbetsmiljö	14
AFS 2005:16	Buller	9
AFS 1993:02	Våld och hot i arbetsmiljön	6
AFS 2012:01	Användning av motorkedjesågar och röjsågar	5
AFS 1993:17	Kränkande särbehandling i arbetslivet	5
AFS 2004:03	Stegar och arbetsbockar	4
AFS 2005:15	Vibrationer	4
AFS 2004:06	Användning av traktorer	3
AFS 2005:03	Besiktning av trycksatta anordningar*	
AFS 2006:06	Användning av lyftanordningar och lyftredskap*	
AFS 1981:15	Skydd mot skada genom ras*	
AFS 1988:04	Blybatterier*	
AFS 1992:09	Smältsvetsning och termisk skärning*	
AFS 1997:07	Gaser*	
AFS 1998:05	Arbete vid bildskärm*	

PROJEKTRAPPORT

Datum
2018-05-30

Vår beteckning
2016/053355

Sid
20 (29)

AFS 2003:06	Besiktning av lyftanordningar och vissa andra tekniska anordningar*	
AFS 2008:13	Skyltar och signaler*	
Totalt		3392

* Antal använda lagar per föreskrift mindre än 3 är ej inräknat i tabell 4

Källa: Arbetsmiljöverket inspektionsstöd (Ines)¹.

¹ Statistik för perioden mellan den 1 januari 2016 till den 14 november 2017.

Bilaga 6

Av samtliga inspekterade företag har vi ställt krav i 49 % av inspektionerna. Det innebär att av de ca 520 företag som har inspekterats har 256 av företagen fått ett inspektionsmeddelande med brister och krav. Av de 26 olika näringsgrenar som har inspekterats finns det inte någon större skillnad mellan de olika näringsgrenarna, i andelen brister per besök. Snittet ligger på 2,8 brister per besök fördelat mellan 1-7 brister på de olika näringsgrenarna. Totalt har 1 095 stycken krav ställts i projektet. Dessa fördelas enligt följande, per föreskrift:

Av de totalt 1 095 ställda kraven så omfattar 34 % föreskriften (AFS 2001:1) om systematiskt arbetsmiljöarbete. Arbetsgivarna behöver bli bättre på att kartlägga arbetsmiljörisker i sina verksamheter. Det är viktigt att en arbetsgivare omedelbart vidtar åtgärder, eller när det är praktiskt möjligt, förebygger ohälsa och olycksfall i arbetet, i enlighet med föreskriften och inte väntar om det finns en uppenbarrisk för ohälsa. Det gäller att arbetsgivarna har tydliga rutiner för hur det systematiska arbetsmiljöarbetet ska bedrivas för att kunna upptäcka de brister som finns i verksamheten samt att de genomför en skriftlig riskbedömning av de identifierade riskkällorna.

Av de totala antalet krav som har ställts omfattar 11,5 % föreskriften (AFS 1999:07) om första hjälpen och krisstöd. Arbetsgivarna behöver bli bättre på att upprätta en beredskap för första hjälpen och krisstöd. De behöver även bli bättre på att planera sin beredskap i form av rutiner för hur första hjälpen och krisstöd ska fungera vid en olycka eller en krissituation. Den enskilde arbetsgivaren behöver på lämpliga ställen på arbetsplatsen sätta upp anslag om adress, och t.ex. koordinater, till arbetsplatsen. Arbetsgivaren behöver även se till att det finns minst en person med kunskap i första hjälpen och krisstöd på arbetsplatsen, alla de dagar som arbetstagare jobbar på arbetsplatsen. Vilket i vissa fall innebär sju dagarna i veckan.

Av de totala antalet krav som har ställts omfattar 11,2 % föreskriften (AFS 2011:19) om kemiska arbetsmiljörisker. Arbetsgivarna behöver bli bättre på att upprätta en dokumentation och kontroll på vilka kemikalier som används inom verksamheten. De behöver bli bättre på att dokumentera och riskbedöma de kemikalier som används. Det är även viktigt att informera arbetstagaren om

riskerna med att använda kemikalierna och kontrollera att skyddsutrustning finns på plats där kemikalierna finns samt att den används.

Av de totala antalet krav som har ställts omfattar 9,5 % föreskriften (AFS 2009:02) om arbetsplatsens utformning. Arbetsgivarna behöver bli bättre på att kontrollera säkerheten på sin ridanläggning. De vanligaste bristerna var risk för fall från ramper vid gödselcontainrar, höskullar etc. eller risk att halka på ett lutande plan. I vissa enstaka fall saknas även omklädningsrum, personalmatsal och tillgång till personaltoalett, skild från kunder eller allmänhet.

Av de totala antalet krav som har ställts omfattar 5,2 % föreskriften (AFS 2012:02) om belastningsergonomi. Arbetsgivarna behöver bli bättre på att kartlägga de ergonomiska riskerna vid manuell hantering och vid ensidigt upprepat arbete. De vanligaste bristerna var att arbetstagare i många fall utför ett ensidigt upprepat arbete som t.ex. att mocka boxar och packa foder i IKEA-kassar. Detta var mer förekommande på ridskolor och tävlingsstall med många hästar. Det är viktigt att arbetsgivarna ser över förekomsten av tunga lyft i form av att köra tunga skottkärror med gödsel upp för branta ramper och i vissa fall även vagnar med tunga höbalar inne i stallet. Arbetsgivarna behöver se över arbete över axelnivå, som förekommer i de fall arbetstagarna ska klä av och på täcken på många hästar, flera dagar i veckan. Arbetsgivarna har löst detta genom att t.ex. använda mindre skottkärror, tillverkat ramper med mindre lutning, bytt till lättare täcken, köpt in tekniska hjälpmedel samt att arbetsrotation har införts.

Av de totala antalet krav som har ställts omfattar 5,2 % föreskriften (AFS 1982:03) om ensamarbete. Arbetsgivarna behöver bli bättre på att riskbedöma arbete som omfattar ensamarbeten där det normalt krävs minst två personer för att utföra dem. Ensamarbete är vanligt förekommande när en arbetstagare t.ex. ska utfodra hästarna och släppa ut dem i hagen på morgon eller ta in dem på kvällen. Det finns även tillfällen när sjuka djur ska övervakas på nätterna, när en ung arbetstagare, ensam på kvällen, ska ansvara för många barn på ett ridläger eller när en travbana ska sladdas på, på natten vintertid, för att den inte ska frysa. Arbetsgivarna behöver se över sin organisation så att det finns en kontaktperson eller ett larm där arbetstagaren kan få hjälp vid en allvarlig incident eller olycka.

Av de totala antalet krav som har ställts omfattar 4,7 % föreskriften (AFS 2001:03) om användning av personlig skyddsutrustning. Arbetsgivarna behöver bli bättre på att se till att arbetstagarna använder skyddsskor med stålhätta när de arbetar i stallet. Arbetstagarna tycker ofta skorna är obekväma och varma samt anser att det är större risk att tårna skadas av den vassa stålkanten, när hästen trampar på foten. I övrigt är arbetsgivarna noga med att arbetstagare, ridskoleelever och kunder använder skyddsutrustning som t.ex:

- Hjälms - vid ridning och i stallet (risk att bli biten i huvudet om barnet är kortare än hästen)
- Skyddsväst - vid ridning och i stallet.
- Handskar - vid all typ av ridning
- Skyddsglasögon - körning med sulky
- Säkerhetsstigbyglar
- Slagrem - körning med t.ex. sulky

Arbetsmiljöverket ställer inte krav på att arbetstagare ska använda ovanstående skyddsutrustning utan det är en riskbedömning som arbetsgivaren själv ska göra, utifrån de risker som är kopplade till den typ av arbete som arbetstagaren ska utföra. Det vill säga att i arbetetsuppgiften att träna travhästar, kan arbetsgivaren ställa krav på att arbetstagaren t.ex. ska använda hjälm, handskar, skyddsglasögon och att sulkyn ska vara utrustad med en slagrem.

Om det krävs ytterligare åtgärder för säkerheten, som t.ex. om arbetstagaren skadas på en ridbana långt från stallet, ska arbetsgivaren riskbedöma om arbetstagaren behöver någon annan form av larm eller om att det räcker att arbetstagaren kan ringa efter hjälp med en mobiltelefon.

Arbetsgivarna behöver bli bättre på att i sin riskbedömning motivera varför de anser att ovannämnda skyddsutrustning ska användas och i vilka arbetsmoment.

Av de totala antalet krav som har ställts omfattar 4,4 % föreskriften (AFS 1994:01) om arbetsanpassning och rehabilitering. Arbetsgivarna behöver bli bättre på att upprätta en handlingsplan för arbetsanpassning och rehabilitering, om någon arbetstagare skulle råka ut för en allvarlig olycka. Enligt arbetsgivarna själva så är det stor sannolikhet att någon arbetstagare blir skadad vid hantering av en häst eller får belastningsergonomiska besvär på grund av tungt eller ensidigt, repetitivt arbete. Att arbeta med djur är ett riskfyllt arbete som alla inom hästnäringen känner till. Trots denna medvetenhet så saknas det en genomtänkt handlingsplan för arbetsanpassning och rehabilitering. Det gäller att arbetsgivarna tar fram rutiner för hur arbetsanpassning och rehabilitering ska vara organiserat så att det snabbt kan komma igång med att motverka långvariga sjukskrivningar.

Av de totala antalet krav som har ställts omfattar 3,15 % föreskriften (AFS 2005:01) om mikrobiologiska arbetsmiljörisker - smitta, toxinpåverkan, överkänslighet. Risken för exponering av mikrobiologiska arbetsmiljörisker kan delas upp i två olika riskkällor. Den ena riskkällan är vid städning av stallen och den andra är vid exponering av kvarts-/stendamm vid harvning av bädden i ridhuset eller vid ridning i ridhuset.

Resultatet av inspektionerna visar att arbetsgivarna behöver bli bättre på att använda minst en hel- eller halvmask med P2-filter vid städning av stall med högtryckstvätt (eller annan metod som rör upp mycket damm).

Arbetsgivarna behöver även bli bättre på att riskbedöma exponering av mikrobiologiska arbetsmiljörisker vid harvning eller ridning i ridhuset. Exponeringen av kvarts-/stendamm vid harvning av bädden i ridhuset är beroende av vilken blandning som används i ridhusets bädd. Det finns flera olika typer av bäddar. De flesta består av en blandning av torv och sand och det finns bäddar som är gjorda av vit fin Silikatsand. Under projektet har Arbetsmiljöverket fått kännedom om att den vita Silikatsanden innehåller högre halter kvarts än de övriga blandningarna. Arbetsmiljöverket har ställt krav på kvartsmätning när arbetstagaren använder en fyrhjuling vid harvning av ridhus. Krav har inte ställts då en traktor används, eftersom en traktor med fullgod ventilations-utrustning med HEPA-filter ger ett tillräckligt skydd. Nedan visas resultatet av en mätning vid harvning, som är gjort i ett ridhus där bädden är gjord av en blandning av torv och sand och som bevattnades kvällen innan. Det är oklart hur stor andelen sand respektive torv var vid mätningen. Värdena uppmättes till följande:

- Totala mängden damm blev 1,3 mg/m³, vilket är lägre än det hygieniska gränsvärdet på 5 mg/m³,
- Respirabelt värde (partiklar som når längst ner i lungorna) blev mindre än 0,6 mg/m³ vilket är lägre än det hygieniska gränsvärdet på 5 mg/m³ och,
- Kvartsvärdet uppmättes till mindre än 0,0260 mg/m³, vilket är lägre än det hygieniska gränsvärdet på 0,1 mg/m³.

I detta fall föreligger således ingen risk att köra en fyrhjuling utan andningsmask, men det är oklart hur mycket varje ridanläggning bevattnar bäddarna i sina ridhus och om värdena skiljer sig åt beroende på blandning eller om den vita Silikatsanden används.

Bilaga 7

I Sverige finns totalt 72 stycken naturbruksgymnasier. Projektets ambition var att inspektera minst 20 stycken av dessa, som hanterar djur. Resultatet blev totalt 25 stycken inspektioner. Av de fem olika näringsgrenar som har inspekterats inom näringsgren 85 (utbildning) finns det inte någon större skillnad i andelen brister per inspektion. Snittet ligger på 1,84 brister per inspektion fördelat på 1-2,3 brister.

De vanligaste bristerna inom gymnasial yrkesutbildning är följande:

Den gymnasiala yrkesutbildningen behöver bli bättre på att göra regelbundna dokumenterade riskbedömningar av sin egen verksamhet. Det är viktigt att skolan upprättar en handlingsplan för de brister som inte omedelbart åtgärdas.

Den gymnasiala yrkesutbildningen behöver även bli bättre på att dokumentera och kontrollera vilka kemikalier som används inom verksamheten. Likaså behöver skolan bli bättre på att dokumentera och riskbedöma de kemikalier som de använder och kontrollera att skyddsutrustning finns på plats och används. Skolorna behöver även bli bättre på att informerar arbetstagaren/eleven om de riskerna som är förknippade med användningen av kemikalierna.

Den gymnasiala yrkesutbildningen behöver bli bättre på att identifiera brister på sina egna anläggningar, som t.ex. fallrisker, bristande belysning och avsaknad av nödbelysning.

Den gymnasiala yrkesutbildningen behöver bli bättre på att ge eleverna instruktion och information om arbetsuppgifterna på praktikplatsen.

De vanligaste bristerna inom sport- och fritidsutbildningen (sport- och fritidsutövning) är följande:

Ridskolorna behöver bli bättre på att göra regelbundna, dokumenterade riskbedömningar av sin egen verksamhet och upprätta handlingsplaner för de brister som inte omedelbart åtgärdas.

Ridskolorna behöver bli bättre på att identifiera brister på sin egen anläggning, som t.ex. fallrisker, avsaknad av tillgång till personalrum, dusch, omklädningsrum utrymme att förvara privata kläder i, som är skilt från kunder eller ridelever, bristande belysning och avsaknad av nödbelysning etc.

Ridskolorna behöver bli bättre på att upprätta en beredskap för första hjälpen och krisstöd. Detta är ett krav från Ridsportförbundet för att få arrangera tävlingar, men saknas ofta i det dagliga arbetet. Det är viktigt att ridskolorna ser till att det, under arbetstid, finns minst en person på anläggningen som kan ge första hjälpen. Det är även viktigt att det finns ett eller flera anslag där det anges tydlig adressuppgift (alt. koordinater) till anläggningen och var första hjälpen-utrustningen finns. Viktiga telefonnummer, som t.ex. till lokala

räddningstjänsten och ambulans, ska också finnas tydligt angivna och anslagna. Ridskolorna måste bli bättre på att ha en beredskap för kristöd antingen genom sitt försäkringsbolag, via kyrkan eller via sin företagshälsovård.

Ridskolorna behöver bli bättre på att riskbedöma de ergonomiska riskerna vid den manuella hanteringen av foder, mockning av boxar och transport av gödsel till container. I vissa fall förekommer även repetitivt arbete vid t.ex. fyllning av stora mängder foder i IKEA-kassar. Ridskolorna kan reducera dessa risker genom att kartlägga det arbete som utförs och riskbedöma de ergonomiska riskerna. Arbetsgivaren kan förbättra arbetet och minska riskerna genom bättre arbetsmetoder, tekniska hjälpmedel och ökad variation i arbetet.

Ridskolorna behöver bli bättre på att organisera sin arbetsanpassning- och rehabiliteringsverksamhet i de fall någon arbetstagare blir skadad på arbetet eller på fritiden, där skadan får påverkan på arbetet. Exempel på frågor som arbetsgivaren bör beakta när man utformar rutiner är:

- kontakter med sjukskrivna,
- kontakter med myndigheter och försäkringskassan,
- rehabiliteringsutredningar,
- rehabiliteringsplanering,
- arbetsinnehåll,
- introduktion och introduktionsprogram,
- handledning,
- kamratstöd, fadderverksamhet,
- omplacering,
- utbildning osv.

Bilaga 8

Bakgrund

Fyrhjulingar är ett relativt nytt arbetsredskap och har använts i begränsad omfattning i jord- och skogsbruk och inom kraft- och skogsbolag sedan mitten av 1980-talet. Intresset för att använda fyrhjulingar har ökat kraftigt de senaste åren inom många näringsgrenar i Sverige och detta omfattar även hästnäringen. Generellt kan man dela in användaren av fyrhjuling i fyra kategorier. Fritidsbönder och markägare, professionella och nöjesåkare. Antalet dödoolyckor uppgår till 10 stycken under en period på 10 år och antalet allvarliga olyckor har uppgått till ca 60 stycken under samma period. Källa: Rättsmedicinalverket (RMV). Av dessa olyckor är flertalet förknippade med nöjesåkare. Källa: Folksam sammanställning. Arbetsmiljöverket tillsammans med Transportstyrelsen, Trafikverket och Konsumentverket samt övriga intresseorganisationer tog fram en gemensam strategi i december 2013 angående fyrhjulingar. Strategin som gäller för perioden 2014 – 2020 är till för att öka säkerheten vid användning av fyrhjulingar. Källa: Trafikverket publikationsnummer 2013:153.

Det har sedan projektstarten 2015 av delprojektet Unga i arbetslivet inom Hästnäringen varit oklart vad Arbetsmiljöverket ställer för krav på arbetsgivaren utifrån regler om användning av arbetsutrustning, där det anges att arbetsgivare ska ha dokumentation över arbetstagarnas praktiska och teoretiska kunskaper om säker användning, av utrustning med särskilda risker.

Arbetsmiljöverkets krav i förhållande till Transportstyrelsens krav, på användning av fyrhjuling, har varit en komplex fråga som har tagit tid att utreda i projektet Hästnäringen. Arbetsmiljöverkets juridiska avdelning ändrade i juni 2017 ett tidigare beslut från 2016 och omformulerade det ställda kravet.

Arbetsmiljöverkets krav

Kravet nedan gäller för alla typer av näringsgrenar där fyrhjuling används som arbetsredskap.

Arbetsgivaren ska kunna uppvisa en skriftlig undersökning av arbetsförhållandena vad gäller användningen av fyrhjuling/fyrhjulingarna och en bedömning av riskerna för ohälsa och olycksfall. Undersökningen ska omfattat följande:

1. Förarens praktiska och teoretiska kunskaper för framförande av fyrhjulingen.
2. Användning av skyddsutrustning vid framförandet.
3. Instruktioner från tillverkaren.
4. Vilken information föraren getts om säker användning av fordonet och på vilket sätt informationen erhållits.
5. Risker vid ensamarbete.

Riskbedömningen ska ha dokumenterats skriftligt och det ska av den framgå vilka riskerna är och om de är allvarliga eller inte.

Bilaga 9

Resultatet från inspektionerna av naturbruksgymnasier visade följande:

Det är svårt för skolorna att hitta elever som vill vara elevskyddsombud. En av orsakerna är att de är ute på praktik under längre perioder, en annan är att det tar tid att sätta sig in i arbetsmiljöfrågorna. Många skolor uppger att de tar hjälp av elevskyddsorganisationerna, som erbjuder gratis utbildning av eleverna.

Resultatet av inspektionerna visar att den övervägande delen av skolorna har skriftliga rutiner för hur de ska genomföra undersökningar och har gjort dokumenterade riskbedömningar av praktikplatserna. Arbetsmiljöverket uppger i vägledningen till föreskriften AFS 2012:3 om minderårigas arbetsmiljö att skolan behöver ha skriftliga rutiner för hur man hanterar sin prao-verksamhet. Skolan ansvarar för att den praktikplats som väljs inte innebär några risker för att eleven drabbas av ohälsa eller olycksfall. Vidare säger vägledningsdokumentet att skolorna inte behöver besöka varje praktikplats eller göra egna riskbedömningar. Det räcker om skolorna tar del av arbetsgivarens riskbedömningar och gör en egen tjänsteanteckning, detta kan ske på telefon. Kan inte arbetsgivaren uppvisa någon dokumenterad riskbedömning, eller på annat sätt inte uppfyller kraven för en säker arbetsmiljö, är det bättre att välja en annan praktikplats.

De flesta naturbruksgymnasier valde ändå att besöka sina praktikplatser för att förvissa sig om att det är en säker arbetsplats.

Resultatet av de inspektioner som Arbetsmiljöverket gjorde, av praktikplatser, är att i vissa fall ansåg skolan att:

- det fanns ett fungerande systematiskt arbetsmiljöarbete
- arbetsgivaren hade dokumenterade riskbedömningar av minderåriga
- arbetsplatsen var säker

Det visade sig dock att ovannämnda kriterier saknades helt vid inspektionerna och/eller brister upptäcktes som skulle kunna innebära allvarlig skada för skolans elev. Brister som skolhuvudmannen inte har identifierat trots att de har besökt arbetsplatsen. I vissa fall förekom arbetsuppgifter som är förbjudna för minderåriga att utföra. Det har gjorts för få inspektioner av praktikplatser för att statistiskt säkerställa hur vanligt förekommande det är.

Detta visar att det är svårt för en skolhuvudman att kunna göra en riskbedömning, om praktikplatsen uppfyller Arbetsmiljöverkets föreskrifter, eftersom man i många fall sannolikt saknar kunskap om kraven.

Arbetsmiljöverket kan, som arbetsmiljölagen är utformad idag, inte ställa krav på att skolhuvudmannen ska ha kunskap om föreskrifter som inte berör den egna arbetsplatsen. Detta blir ännu svårare när det idag finns naturbruksgymnasier som inte har en egen anläggning med hästar utan lägger ut all praktisk undervisning på entreprenad, en trend som antas öka av två orsaker.

Den första orsaken är den dyra anläggningskostnaden och den andra orsaken är att de naturbruksgymnasier som finns inne i storstäderna (t.ex. Stockholm, Göteborg eller Malmö) inte har råd eller plats att bygga en egen anläggning.

Inspektionerna visar också att praktikplatsens arbetsgivare inte känner till vilket ansvar de har, utifrån Arbetsmiljöverkets föreskrift (AFS 2012:3) om minderårigas arbetsmiljö, om det skulle hända skolans elev något under praktiken. Av de avtal, mellan arbetsgivare och skola, som har granskats vid inspektionerna så förutsätter skolan att arbetsgivaren uppfyller alla Arbetsmiljöverkets krav. Skolan gör sällan eller i vissa fall ingen egen kontroll om arbetsgivaren uppfyller kraven. Inte heller förklarar man för arbetsgivaren vad som står i Arbetsmiljöverkets ovan nämnda föreskrift.

Arbetsmiljöverket ställer krav på att alla arbetsgivare systematiskt ska göra riskbedömningar av sin verksamhet, men inom hästnäringen så är det bara ett fåtal av alla arbetsgivare som gör detta. Det innebär att skolan, när den söker praktikplatser, får problem att hitta arbetsgivare som uppfyller det grundläggande kravet.

När sedan arbetsgivarna får kännedom om kraven blir många tveksamma om man vågar ta emot en elev från skolan. Tar inte arbetsgivaren emot eleven får skolan problem eftersom eleven måste göra sin praktik för att skolan ska få ut sin skolpeng. Detta kan i sin tur leda till att skolan kan få ekonomiska problem.

Resultat från projektet visar att det är bara ett fåtal naturbruksgymnasier som inte uppfyller Arbetsmiljöverkets krav. Det är dock svårt för skolans huvudmän att ta ansvar för att de praktikplatser som väljs, via ett telefonsamtal eller ett besök hos arbetsgivaren, inte innebär några risker för eleven att drabbas av ohälsa eller olycksfall. Inspektionerna visar även att kunskapen hos arbetsgivarna, om kraven i Arbetsmiljöverkets föreskrift om minderåriga arbetsmiljö, i många fall är bristfällig eller helt saknas.